

BLAGO OTOKA VISA

EKIPA STRUČNJAKA DOKUMENTIRALA BOGATA PODVODNA NALAZIŠTA

Avion, sidra i amfore starije od Krista

Jelena Pavić s reflektorom bombardera

O davno je Vis poznato i zaštićeno podvodno arheološko nalazište, a naši znanstvenici redovito obavljaju snimanja poznatih lokacija kako bi sačuvali bogatu kulturnu podmorsku baštinu. U tim zaronima ne samo da se dokumentiraju već postojeći lokaliteti, već se pronalazi i novo blago koje godinama, bolje reći stoljećima kriju plave dubine.

Amfore starije od Krista

Koncem srpnja mjeseca obavljani su zaroni na osam lokacija, a kako se radi o programu od nacionalnog značaja u njemu su sudjelovali djelatnici Ministarstva kulture RH, Hrvatski restauratorski zavod, Obalna straža, Lučka kapetanija, Pomorska policija i Konzervatorski odjel u Splitu.

Piše Sandra BARČOT Snimio Božo VUKIČEVIĆ / CROPIX

U arheološkom istraživanju podmorja otoka Visa obrađeno je osam lokacija, otkrivene su najstarije amfore na Jadranu, te je na površinu izvađena i jedna od najvećih prečki antičkog sidra teška 800 kilograma

- Izuzetno smo zadovoljni obavljenim poslom jer smo osim uobičajenih aktivnosti u svrhu zaštite, pohranu materijala koji nam trebaju za daljnja istraživanja i razotkrivanja detalja u svezi svih olupina, otkrili i nove amfore. Najstarije je to antičko nalazište na Jadranu, datira još iz 4. stoljeća prije nove ere, a uspjeli smo i jednu od najtežih prečki antičkog sidra izvaditi na površinu -

oduševljeno nam o rezultatima istraživanja priča **Jurica Bezak**, iz Odjela za podvodnu arheologiju Hrvatskog restauratorskog zavoda.

Tako su se stručnjaci spuštali i na područje novovjekovnog brodoloma teretnog broda *Vassilios* na dubini od 30 do 55 metara. Zaronili su i pred Barjaticima na lokalitetu potonulog *Tetija*, snimili situaciju u dubinama otoka

Ribe u olupinama su turistička atrakcija

LOKACIJA: Barjaci
NAZIV: Brod Teti
DUBINA: 10 do 34 metra

LOKACIJA: Otočić Host
NAZIV: Bombarder B-24
DUBINA: 38 do 52 metra

LOKACIJA: Hrid Krava
NAZIV: Antički brodolom - amfore
DUBINA: 63 metra

LOKACIJA: Rt Stupiće
NAZIV: Brod Vasilios
DUBINA: 30 do 55 metara

LOKACIJA: Uvala Labotova
NAZIV: Novovjekovni brodolom - teret sidra
DUBINA: 25 do 50 metara

LOKACIJA: Uvala Srebrena
NAZIV: Antičko sidro - prečka
DUBINA: 35 metra

LOKACIJA: Uvala Saladinac
NAZIV: Brodolom
DUBINA: Nepoznata

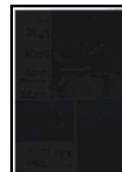
BIŠEVO

Brusnika, kao i na Biševu u uvali Saladinac.

- Također se radi o novovjekovnom brodolomu a zadnje istraživanje bilo je provedeno daleke 1987. godine. Sada smo opet uzeli materijale, koje ćemo naravno pomno istražiti i napraviti potrebnu dokumentaciju – priča dalje Bezak, te nam otkriva kako im je **Siniša Ižaković** iz korničkog ronilačkog centra *ISSA diving* dojavio kako u blizini Komiže ima još jedan novovjekovni brodolom, do sada neotkriven.

Novi brodolomi

O nepoznatom se brodu radi na dubini od 25 do 50 metara na južnoj strani otoka Visa. Znamo da je teretni brod i pronađeno je 11 sidara te dosta keramike.

Nakon ronjenja i snimanja situacije u dubini, sada slijedi rad na kopnu.

Uz zarone koji su više trebali biti rutinski s ciljem zaštite olupina i lokaliteta za potrebe znanosti i ronilačkog turizma, navalu adrenalina izazvala je jedna odavno poznata lokacija.

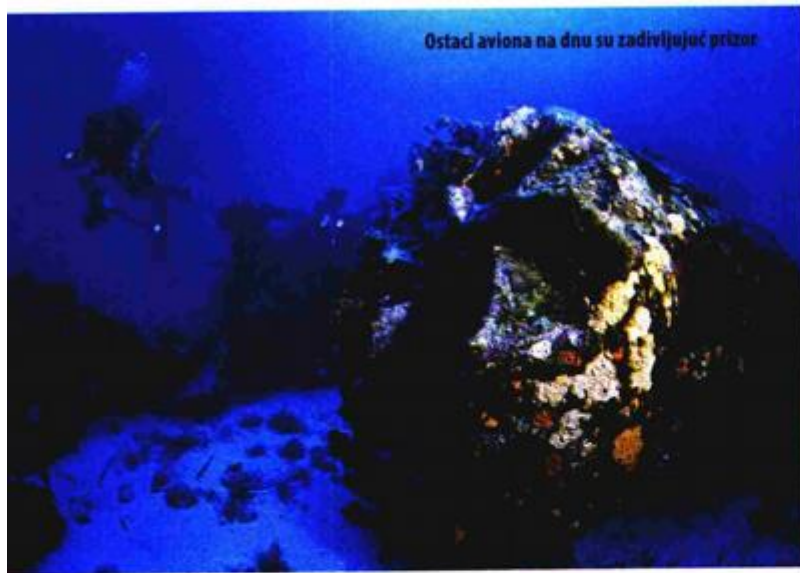
- Na hridi Krava pred Visom, imamo ostatke brodoloma još iz antike, teret broda iz 4. stoljeća prije Krista. Radi se o dosta devastiranom području, koje smo trebali samo pregledati no na dubini od 63 metra smo otkrili nekoliko cijelih amfora. Služile su za skladištenje vina, a prema našim saznanjima radi se o najstarijem antičkom nalazištu na Jadranu koje nam i sada toliko godina poslije, otkriva koje blago ispod pijeska se krije - oduševljeno dodaje Bezak, dok samu priču oko ovog antičkog nalazišta još

PODvodNO ISTRAŽIVANJE

U samoj akciji sudjelovali su: voditelj istraživanja **Jurica Bezak**, **Igor Miholjek**, **Saša Denegri**, te vanjski suradnici **Ante Plančić**, **Neven Lukas**, **Pavle Dugonjić**, **Jerko Macura** i **Jelena Pavić**.

Foto: Jerko MACURA / HRZ

Ostaci aviona na dnu su zadivljujući prizor

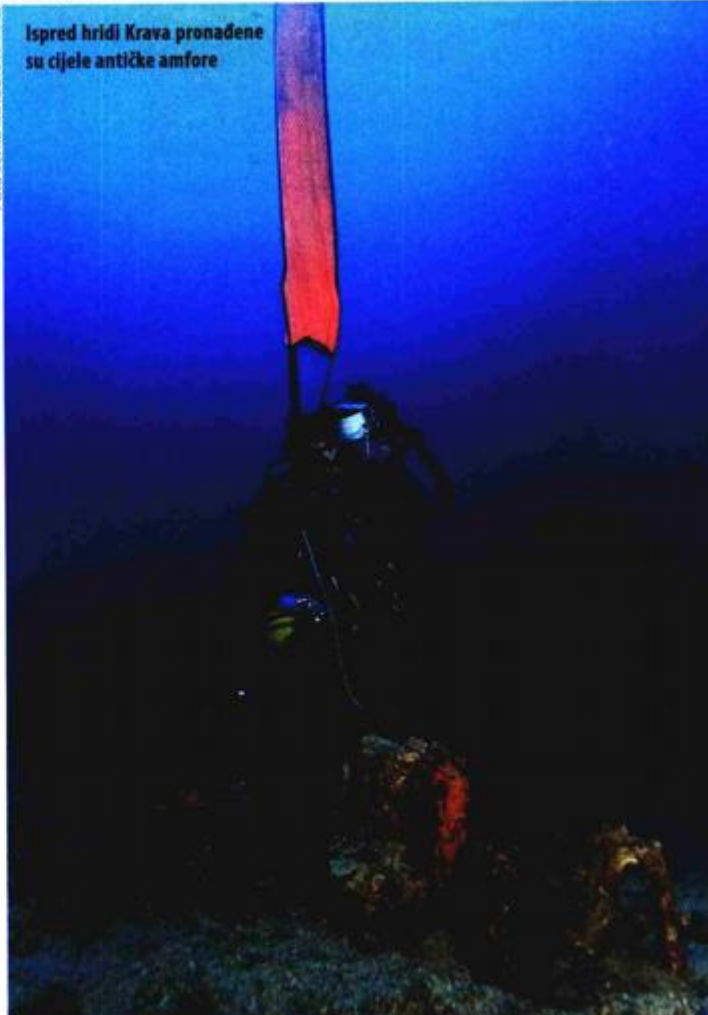
bolje zna **Petronije Tasić**, iskusni splitski roniac.

Gorska služba otkrivanja

- Tijekom dubinskih vježbi naša ekspedicija Hrvatske gorske službe spašavanja otkrila je te amfore. Fascinantno je bilo kada su na toj dubini, pokrivene pijeskom nakon toliko stoljeća izronile cijele, očuvane amfore. Pijesak je sto-

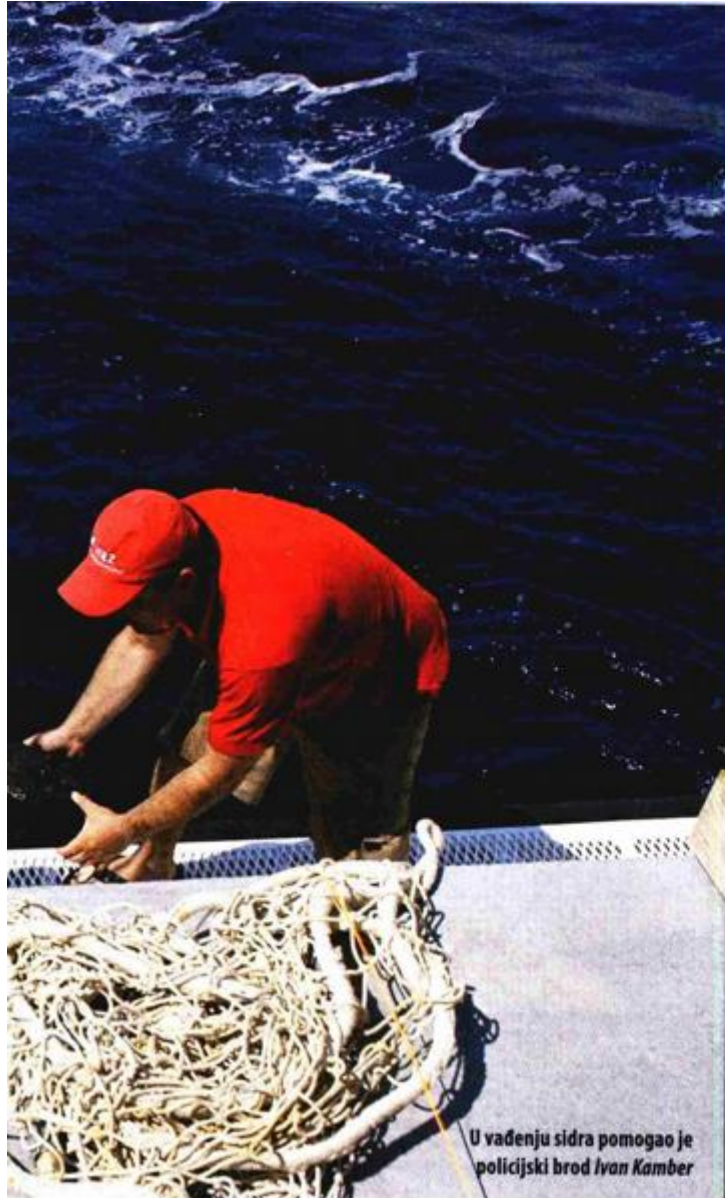
ljećima skrivao i antičku prečku sidra pred uvalom Srebrena gdje je bio poznati kamenolom još u tom dobu. Otkopali su ga roniaci na dubini od 35 metara, te tog ljepotana, tu prečku sidrenu od nevjerojatnih 800 kilograma i iz mora izvadili.

- Prvo smo ga otkopali, pa balonom, onim morskim pado-

Ispred hridi Krava pronađene su cijele antičke amfore

Foto: Jerko MACURA / HRZ

U vađenju sidra pomogao je policijski brod Ivan Kamber

Snimalo se i trenutno stanje na brodu Teti

Padobranom je olovna prečka teška 800 kilograma izvađena na površinu

Foto: Jerko MACURIA / HRZ

branom digli na površinu gdje smo na kraju ga dizalicom izvukli na brod Ivan Kamber Postaje pomorske policije PU splitsko-dalmatinske. Radi se o najtežoj prečki antičkog sidra pronađena na našoj obali Jadrana.

Zadnji lokalitet istražen u ovoj akciji, je olupina bombardera

SAMO ORGANIZIRANO RONJENJE

Budući da je cijelo područje Visa pod zaštitom, ronjenje na sve ove lokacije dozvoljeno je isključivo u organizaciji ovlaštenih ronilačkih centara koji plaćaju koncesiju da vas do lokaliteta sigurno dovedu. Ujedno oni itekako paze na samu zaštitu i očuvanje od devastacije. Zato, ako želite uživati u ovim nesvakidašnjim zaronima, trebate se javiti jednom od tri viška ronilačka centra: *ISSA diving* i *Manta* iz Komiže, te *Anma* iz Visa.

B-24. Avion iz Drugog svjetskog rata otkriven je prije četiri godine, a sada su podvodni arheolozi imali dojavu o devastaciji te plave grobnice koja zbog ljudskih žrtava ima potrebu i za dodatnom zaštitom.

Pljačkom do suvenira

- Ljudi žele uzeti suvenir, dio tog aviona, a segmenti olupine nalaze se na 38 metara te na 52 metra. Osim dijelova same letjelice, ima i predmeta koji su pripadali osobnoj opremi posade. Našli smo i pancirku, pa reflektor koji smo mi izvadili. Iako je na lokalitetu zabranjeno ronjenje, otkrili smo tragove devastacije. Sada smo dokumentirali zatečeno stanje, u nadi kako neće biti daljnjeg uništavanja olupine jer ćemo onda morati pribjeći onoj najnepopularnijoj mjeri – trajnoj zabrani ronjenja na toj destinaciji! Jedino tako pljačku podvodnog blaga možemo spriječiti – rezimirajući ovu priču oko detekcije i same zaštite podvodnih arheoloških nalazišta, Jurica Bezak. ■